VERZONDEN 21 AUG. 2018

gemeente Brunssum

S.J. Kerkhove
Maatschappelijke ontwikkeling

Gemeenteraad Brunssum
t.a.v. de heer/mevrouw
Postbus 250
6440 AG Brunssum

Postadres
Postbus 250
6440 AG Brunssum
Bezoekadres
Bestuurscentrum
Lindeplein 1
Telefoon
(045) 5278555
Fax
(045) 5259879
E-mail
Gemeente@brunssum.nl
Internet
http://www.brunssum.nl
Bank
NL68BNGH0285001523
t.n.v. Gemeente Brunssum
BIC-code: BNGHNL-2G

Datum 21 augustus 2018
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk 841474/841663
Bijlage(n)
Onderwerp Toekomst Bibliotheek Brunssum

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Op dinsdag 28 augustus is er een Raadsinformatieavond gepland over de toekomst van de Brunssumse bibliotheek. Ter voorbereiding sturen wij u 2 bijlagen:

1. Het visiedocument van het bestuur van de Bibliotheek Brunssum "Een visieverhaal" .
2. Deze brief aan de gemeenteraad, waarin de scenario's uit het "Visieverhaal" zijn vertaald naar financiën, incl. achtergrondinformatie.

Opbrengst Raadsinformatiebijeenkomst:
Als resultaat van de Raadsinformatieavond inzake de bibliotheek vragen wij uw gemeenteraad om inzake de toekomst van de bibliotheek richting te geven: hoe ziet u de toekomst van de Brunssumse bibliotheek? Een en ander ter voorbereiding op de besluitvorming in de gemeenteraad d.d. 23 oktober 2018.
Wij verwachten dat uw raad deze keuzes kan maken aan de hand van de informatie in bovenstaande bijlagen.

Bibliotheekfunctie in het sociaal domein

Decennialang is de bibliotheek een gemeentelijke voorziening geweest die niet ter discussie stond en vanzelfsprekend was. In een samenleving die in hoog tempo verandert, is dit geen vanzelfsprekendheid meer.
In die samenleving wordt kennis een steeds belangrijker middel. Iedereen - de burger, de consument, de patiënt, de werkzoekende, de ouder, kinderen, bedrijven, instellingen; allemaal hebben we internet ontdekt om onze identiteit vorm te geven, elkaar te ontmoeten, initiatieven te ontplooien, etc.
Anderzijds is er met de decentralisaties in het sociaal domein ook een verandering teweeg gebracht. Zelfredzaamheid, participatie en preventie zijn kernbegrippen geworden. Ook in Brunssum.
Meedoen is een van de pijlers van het Brunssumse sociaal domein. En een voorwaarde om mee te kunnen doen, is dat burgers beschikken over voldoende basisvaardigheden, zoals taal-, reken- en digitale vaardigheden

Vrijwel alle gemeenten ondersteunen een lokale bibliotheek (bron: VNG). Veel van hen zijn al enige tijd actief in gesprek over de bibliotheek van de toekomst. Er is een duidelijke versobering

van het bibliotheekwerk te zien. Er is discussie over de toekomst, over de meerwaarde van de fysieke bibliotheek in een tijdperk van ontlezing en digitalisering. Het traditionele beeld van de bibliotheek als 'uitleenfabriek' in een krimpende markt met dalende aantallen leden en uitleningen is bij veel gemeenten nog aanwezig.
Daartegenover bestaat bij andere gemeenten het beeld van de lokale bibliotheek die wordt ingeschakeld om maatschappelijke opgaven aan te pakken, zoals de bestrijding van laaggeletterdheid en leesbevordering en andere onderwerpen in het sociaal domein en het onderwijs. Deze maatschappelijke taken verbinden zij aan de presentatie van de bibliotheek als aantrekkelijke voorziening voor inwoners en bezoekers in stad of dorp. Bezuinigingen gaan samen met een nieuwe kijk op de bibliotheek en haar functies. De bibliotheek krijgt een andere positie dan voorheen.
De gemeente Brunssum bevindt zich tussen deze 2 uitersten in. Enerzijds hebben wij nog vooral een traditionele uitleenbibliotheek, maar voert de bibliotheek –samen met andere partners- ook taken en projecten uit in het kader van laaggeletterdheid, boekstart etc. (zie hoofdstuk 4 bijlage SOBB).

Het bibliotheekwerk draagt bij aan de verwezenlijking van beleidsdoelen op het gebied van participatie en educatie, dienstverlening, jeugd, onderwijs en cultuur. De bibliotheek kan hierbij een verbindende rol vervullen en is een belangrijke voorziening in het sociaal domein.

Op grond van de incidentele subsidie 2018 aan SOBB om een interimdirecteur voor de Brunssumse bibliotheek aan te nemen, is per 1 maart de interim-directeur gestart (hierover bent u geïnformeerd op basis van de Raadsinformatiebrief nr. 776246 d.d. 28/11/2017).
De interimdirecteur heeft inmiddels samen met het bestuur een toekomstvisie voor de Brunssumse bibliotheek opgesteld. Uw gemeenteraad wordt om besluitvorming gevraagd inzake de toekomst van de bibliotheek. Tijdens de Raadsinformatieavond kunnen de diverse scenario's worden toegelicht en besproken.

In het visiedocument van SOBB wordt de aan de hand van de context van de bibliotheekwereld in Nederland ingezoomd op de bibliotheek Brunssum. Verder wordt ingegaan op de bezuinigingen van afgelopen jaren op de bibliotheek en wat dit betekent voor het huidige voorzieningenniveau van de bibliotheek in Brunssum.
In bijlage 1 van deze brief treft u de cijfers aan m.b.t. de Brunssumse bibliotheek, vergeleken met bibliotheken in de regio en in Nederland.

Overwegingen bij keuze toekomstscenario Bibliotheek Brunssum

Puur inhoudelijk en afgezet tegen de ontwikkelingen (en wensen) in het brede sociale domein, is het beschikbaar hebben/houden van een bibliotheek zeer wenselijk. Scenario 3 en ontwikkeling naar scenario 4 of 5 zouden deze toekomstscenario's onderschreven kunnen worden. Echter, we kunnen niet om de financiële situatie van de gemeente Brunssum heen. Verhogen van de subsidie op de bibliotheek Brunssum, betekent dat elders op de begroting moet worden bezuinigd danwel de gemeentelijke inkomsten moeten worden verhoogd.

Om de discussie en overwegingen/afwegingen over de toekomst van de bibliotheek scherp neer te kunnen zetten, presenteren wij u de volgende matrix met trends, gecombineerd met de gewenste rol van de gemeente.

De twee belangrijkste trends in de samenleving die de keuze van de toekomst van de bibliotheek kunnen bepalen, zijn:
- Private en publieke partijen bieden concurrerende alternatieven.
- De bibliotheek blijft een uniek centrum voor informatie (monopolist).

Dit zijn de twee uitersten waarin we de bibliotheek kunnen positioneren in de Brunssumse samenleving.

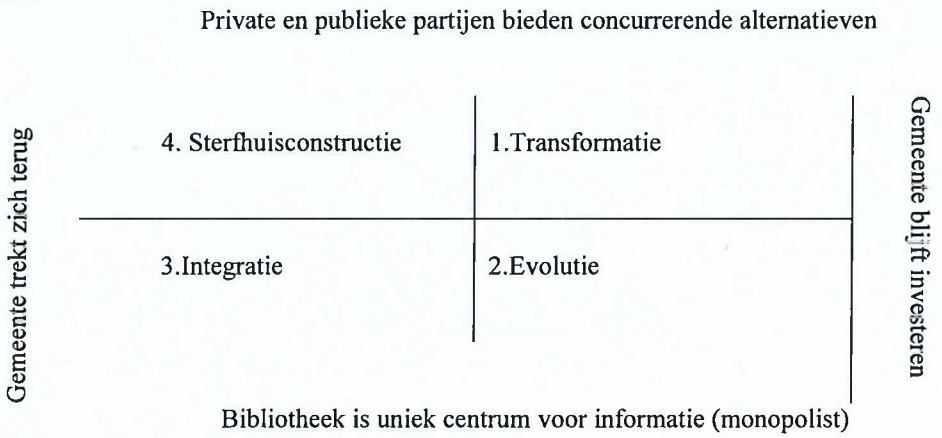
Deze twee uitersten zetten we af tegen de rol van de gemeente hierin (ook in 2 uitersten):
- De gemeente trekt zich terug

Of
- De gemeente blijft investeren in de bibliotheek.

Toekomstscenario's

Wanneer bovenstaande trends gecombineerd worden met de rol van de gemeente, ontstaat de volgende matrix:

Matrix 1:

(Bron: Koninklijke bibliotheek Nederland)

Toelichting matrix met 4 toekomstscenario's:

Het eerste scenario is Transformatie genoemd. In dit scenario blijft de gemeente investeren in de bibliotheek, maar neemt het aanbod ("concurrentie") van andere partijen toe. Zij bieden ook alternatieven voor de bibliotheek. Deze concurrentie zal inhouden dat een aantal taken van de bibliotheek kunnen worden overgenomen door deze partijen. Omdat de gemeente blijft investeren in de bibliotheek kan de bibliotheek wel nieuwe functies opbouwen om het verlies van andere functies te compenseren. Zij ondergaat dus een transformatie. Daarmee ontstaat een gevarieerd informatielandschap in de gemeente.

In het tweede scenario, Evolutie, blijft de gemeente in voldoende mate investeren in de sector en komen er geen concurrerende alternatieven op de markt. De bibliotheek blijft daardoor een unieke functie houden in de informatievoorziening. In dat geval zal de bibliotheek zich wel blijven vernieuwen, maar gebeurt dit stapsgewijs. Radicale wijzigingen in het bibliotheekveld doen zich niet voor: het is meer evolutie dan revolutie. De bibliotheek groeit mee met de tijd. Het voordeel hiervan is dat de bibliotheek zich geleidelijk kan aanpassen aan nieuwe eisen. Het nadeel zal zijn dat echte vernieuwing en innovatie niet of langzaam op gang komt.

Het derde scenario is het Integratie-scenario. Hierin blijven de hoofdfuncties van de bibliotheken weliswaar gehandhaafd, maar worden zij geïntegreerd met andere organisaties. De reden hiervan is dat door teruglopende budgetten het niet meer mogelijk is om zelfstandig voort te bestaan. Bovendien zou integratie een inhoudelijke meerwaarde kunnen hebben: meer integraliteit in het aanbod. Integratie zou bijvoorbeeld kunnen plaatsvinden met gemeentelijke functies (zoals wijkgericht werken, evenementen), onderwijs-, welzijnsinstellingen of culturele instellingen. De combinaties van bibliotheek, theater en debatcentrum, die in sommige gemeenten al bestaan, zijn een voorloper hiervan.

In het laatste scenario zal de bibliotheek in de huidige vorm (nagenoeg) ophouden te bestaan. Teruglopende financiering voor de bibliotheek en de aanwezigheid van goede alternatieven bij concurrerende partijen leiden ertoe dat de functies van de bibliotheek verdwijnen of door anderen worden overgenomen. Burgers halen informatie, literatuur, en audiovisueel materiaal uit andere bronnen. De gemeentelijke bibliotheek wordt een Sterfhuis.**

** In algemene zin kan gesteld worden dat er in Nederland geen commerciële bibliotheken zijn. Dat wil zeggen: organisaties die zonder subsidie, tegen marktprijs, boeken (fysiek of digitaal)

verhuren of uitlenen. In enkele gevallen komt wel de volgende situatie voor: gemeenten willen dat voor hun inwoners een bibliotheek beschikbaar is en verstrekken een commerciële partij een budget om de gewenste diensten te leveren.

De vier scenario's bieden vier mogelijke toekomstbeelden. Sommige scenario's geven de bibliotheeksector kansen, andere zijn meer bedreigend. De beleidsmaatregelen die het beste inspelen op een bepaald scenario zullen sterk verschillen.

Bovenstaande matrix kan kort worden samengevat in de volgende cruciale vragen :

Vindt u behoud van een bibliotheek in onze gemeente belangrijk als plaats waar je informatie kunt halen en elkaar kunt ontmoeten? Een plek waar je voorzieningen vindt, zoals computers, tablets en wifi, en waar je kunt studeren/werken. Een plaats waar leesbevordering en taalontwikkeling voor iedereen beschikbaar is en waar ingezet wordt –samen met scholen- op lees- en taalvaardigheid.
Zo ja, is de gemeente bereid om hiervoor extra financiële middelen vrij te maken door op andere produkten uit de begroting te bezuinigen, danwel de gemeentelijke inkomsten te verhogen?
Zo nee, vindt u dat de gemeente de bibliotheekfunctie kan/moet stoppen en deze functie door andere organisaties/instellingen aangeboden kunnen/moeten worden?

Wanneer we deze scenario's combineren met de scenario's uit het document van SOBB (zie document Stichting Openbare Bibliotheek Brunssum, Een visieverhaal), dan geeft dit het volgende beeld: *

Private en publieke partijen bieden concurrerende alternatieven

Gemeente trekt zich terug	Sterfhuisconstructie Scenario's 1 en 2	Transformatie Scenario 5
	Integratie Scenario 4	Evolutie Scenario 3

Gemeente blijft investeren

Bibliotheek is uniek centrum voor informatie (monopolist)

*Scenario 6 (bibliotheek als gemeentelijke dienst) is voor alle scenario's mogelijk

Bovenstaande scenario's kunnen helpend zijn bij de afweging/keuze voor de toekomst van de Brunssumse bibliotheek. In bijlage 2 van deze brief zijn de scenario's van SOBB uitgewerkt naar wat dit voor de hoogte van de gemeentelijke subsidie (en de vertaling daarvan naar de gemeentelijke begroting) betekent.

Samenvattend:
De verschillende toekomstscenario's (zoals beschreven in het Visiedocument van SOBB) zijn als volgt samen te vatten:

- Scenario 1: huidige bibliotheek wordt voortgezet (geen innovatie; geen directeur)
- Scenario 2: geen bibliotheek meer in Brunssum
- Scenario 3: volwaardige zelfstandige bibliotheek met directeur, met belangrijke functie in sociaal domein

- Scenario 4: volwaardige bibliotheek met directeur, die samenwerkt met de partners in het sociaal domein en mogelijk toegroeit naar een fusie met een van deze partners
- Scenario 5: volwaardige bibliotheek met gezamenlijke directeur die is gefuseerd met een andere bibliotheek in de regio
- Scenario 6: bibliotheek als onderdeel van de gemeentelijke organisatie

Indien we in Brunssum een volwaardige bibliotheekfunctie willen behouden conform de Wsob, dan kost dit grofweg € 200.000,00 jaarlijks méér aan subsidie. Dit bedrag zal dan moeten worden bijgeraamd op de gemeentebegroting (terwijl we in de meerjarenbegroting een tekort hebben). Indien de gemeenteraad voor de scenario's 3, 4 of 5 kiest, is het aan de gemeenteraad om te bepalen hoe deze extra kosten voor de bibliotheek vanaf 2019 structureel worden gefinancierd.

Indien we in Brunssum de bibliotheekfunctie afbouwen, dan hebben we op de korte termijn kosten i.v.m. een sociaal plan voor het personeel en het contract met LVO inzake huisvesting. Op de lange termijn kan de bijdrage van de gemeente afgebouwd worden naar € 0,00 en levert dit op de gemeentebegroting een bedrag van € 388.000,00 én de stichtingskosten LVO ad. € 70.000,00 op. De gemeente zal dan wel de buurgemeenten moeten compenseren voor burgers die elders gebruik gaan maken van een bibliotheekvoorziening.
De kosten voor het afkopen van het personeel en het openbreken van de raamovereenkomst met LVO, kost ongeveer € 3 miljoen.

Private en publieke partijen bieden concurrerende alternatieven

Sterfhuisconstructie Scenario's 1 en 2 € 388.000,00 naar uiteindelijk € 0,00	Transformatie Scenario 5 € 536.294,00
Integratie Scenario 4 € 536.294,00	Evolutie Scenario 3 € 536.294,00

Gemeente trekt zich terug

Gemeente blijft investeren

Bibliotheek is uniek centrum voor informatie (monopolist)

Proces

Het verdere proces m.b.t. de besluitvorming over de toekomst van de bibliotheek, ziet er als volgt uit:
28 augustus 2018:
Raadsinformatieavond Bibliotheek, waarin de interimdirecteur zijn bevindingen en de scenario's presenteert. Het visiedocument zal ook aan de gemeenteraad beschikbaar worden gesteld.

23 oktober 2018:
Raadsvergadering m.b.t. besluitvorming over toekomst bibliotheek (commissiebehandeling op 9 oktober)

Afhankelijk van de keuze van de gemeenteraad, zal het vervolgproces er als volgt uitzien:

Indien de gemeenteraad besluit om de bibliotheekfunctie te behouden in Brunssum en deze onderdeel te laten zijn van de Brunssumse samenleving, dan zal 2019 worden gebruikt om de transformatie vorm en inhoud te geven, het personeel van de bibliotheek bij te scholen op de

aanvullende functies van de bibliotheek, het gebouw van de bibliotheek geschikt te maken voor de bredere functie, samenwerkingsrelaties met andere partners aan te gaan, etc.
Verder zullen er meerjarige prestatieafspraken worden gemaakt tussen de bibliotheek en de gemeente.

Indien de gemeenteraad besluit om de bibliotheekfunctie te stoppen in Brunssum, dan zal 2019 worden gebruikt om e.e.a. af te bouwen. Dit betekent o.a.: personeel elders onder te brengen, een sociaal plan op te stellen, bezien of sommige bibliotheekfuncties elders kunnen worden ondergebracht en afspraken maken over het openbreken van het contract met LVO over de huisvesting.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd teneinde een vruchtbare discussie te bevorderen tijdens de Raadsinformatieavond op 28 augustus 2018.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Brunssum,

wnd. burgemeester

secretaris

Bijlage 1: Enkele facts and figures m.b.t. bibliotheek

Landelijke trends t.a.v. openbare bibliotheken zijn:

- Forse daling personeelsbestand (over de periode 2010-2013: -25%).
- Stijging van het aantal vrijwilligers in bibliotheekorganisatie. Er zijn meer vrijwilligers actief in de bibliotheekbranche dan betaald personeel (136%).
- Vrijwilligers werken wel minder uren dan betaalde krachten.
- Percentage jong personeel is gering.
- Bibliotheken op scholen worden steeds professioneler.
- In 2016 bestond 80% van de inkomsten van bibliotheken uit gemeentelijke subsidie/bijdragen.
- Het aantal gemeenten in Nederland zonder bibliotheekvoorziening conform de Wsob (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) bedraagt 16 gemeenten. Hiervan is 1 gemeente in Limburg: Mook en Middelaar (Noord-Limburg).
- Ongeveer 48% van de lasten van bibliotheek bestaat uit kosten voor personeel.
- Bijna 23% van de uitgaven zijn bestemd voor huisvesting.
- Gemiddeld subsidiebedrag per inwoner bedraagt € 23,93.

Subsidiëring bibliotheek Brunssum:

Huidige subsidieniveau, in vergelijking met landelijke cijfers		
Subsidie gemeente aan SOBB	€ 388.000,00*	*Waarvan € 63.000,00 voor huisvesting (excl. Stichtingskosten LVO)
Bijdrage per inwoner Brunssum	€ 13,74 (landelijk gemiddelde: € 23,93)	Per 1/1/2018 28.241 inwoners.
Fictieve bijdrage gemeente Brunssum bij toepassing hoogte gemiddelde bijdrage bibliotheek in Nederland	€ 675.807,00	

Zoals u in bovenstaand overzicht kunt zien, is de subsidie teruggebracht van € 565.000 (2011) naar € 388.000 (2018). De subsidie is in de periode 2012-2018 met 22% teruggebracht. Voor 2019 is een nieuwe bezuiniging ingeboekt van € 40.000,--. Het subsidieniveau in Brunssum bedraagt € 13,74 per inwoner. Het landelijk gemiddelde is: € 23,93

In vergelijking met de overige gemeenten in de regio Parkstad:

Uitgaven openbaar bibliotheekwerk incl. huisvesting (bron: openspending)								
	Brunssum	Simpelveld *	Voerend.	Landgraaf**	Onderb.**	Kerkrade*	Nuth	Heerlen***
2011	€ 565.000			€ 849.000	€ 185.000	€ 1.055.000		€ 4.317.860
2018	€ 388.000	€ 116.000	€ 240.000	€ 859.000	€ 187.000	€ 1.117.042	€ 384.450	€ 2.512.500
Bijdrage per inwoner	€ 13,74	€ 10,98	€ 19,20	€ 22,85	€ 23,69	€ 24,31	€ 24,67	€ 28,91

* De gemeente Simpelveld koopt de bibliotheekvoorziening in bij Kerkrade; het gaat hier om een uitleenpost in een school.
** Gemeente Onderbanken koopt bibliotheekvoorziening in bij gemeente Landgraaf
*** Samengevoegd met muziekschool etc

De gemeente Simpelveld heeft in de regio Parkstad de laagste bijdrage per inwoner voor de bibliotheek. Daarna volgt de gemeente Brunssum. De gemeente Heerlen heeft de hoogste bijdrage per inwoner voor de bibliotheek.

In de afgelopen periode is behoorlijk bezuinigd op de Brunssumse bibliotheek. Dit heeft zijn

sporen nagelaten op de dienstverlening, op de interne organisatie; op bestuur, directie en medewerkers.
De eigen inkomsten van de bibliotheek zijn in de periode 2012-2017 met 29% gedaald. Duidelijk zal zijn dat met het huidige subsidieniveau (en zeker met de taakstelling 2019 van € 40.000,00) een volwaardige bibliotheek in Brunssum vrijwel onmogelijk is. Zeker als we de huidige bibliotheek willen transformeren van een "uitleenbibliotheek" naar een moderne bibliotheek die midden in de samenleving staat. Van "collectie" naar "connectie" wordt dit proces door sommige bibliotheken genoemd.

Toekomst bibliotheek in relatie tot huisvesting:
In de toekomstscenario's van de bibliotheek is uitgegaan van de huidige huisvesting van de bibliotheek in het Romboutscollege. Dagelijks maken de leerlingen van het Romboutscollege gebruik van de bibliotheek. Dat heeft zowel voor de leerlingen als de bibliotheek meerwaarde. Op dit moment is er nog geen zekerheid of LVO het Romboutscollege voor de langere termijn open houdt in Brunssum.

Bijlage 2: Uitwerking scenario's SOBB in financiën (zie ook hoofdstuk 6 bijlage SOBB)

Vooraf:
In de scenario's is gerekend met de hoogte van de huidige subsidie aan SOBB. In deze subsidie zijn de kosten van de huur ad. € 63.000,00 opgenomen. De Stichtingskosten die de gemeente jaarlijks aan schoolbestuur LVO betaalt, zijn niet in de scenario's meegenomen; ook niet in de vergelijking met landelijke gemiddelden.
In 2008 heeft Gemeente opdracht gegeven aan LVO (bestuur Voortgezet Onderwijs) om een bibliotheek te bouwen. Hiertoe is er een raamovereenkomst afgesloten tussen LVO, SOBB en de Gemeente Brunssum inzake de Stichtingskosten en huurkosten.
De financiering is er op gericht dat de Gemeente 'de stenen' betaalt en de exploitatie in handen geeft aan LVO. SOBB huurt het gebouw van LVO tegen een jaarlijkse vergoeding van € 55.000,00. SOBB kan niet zonder toestemming van de gemeente het huurcontract opzeggen. Het contract loopt nog tot 2028 met een optie voor verlenging tot 2048. Na 20 jaar is de huurovereenkomst per jaar opzegbaar.
Als vergoeding voor de bouw van de bibliotheek betaalt de gemeente jaarlijks aan LVO de stichtingskosten voor een bedrag van € 70.000,- gedurende 40 jaar (vanaf 2008). Bij stopzetting van de activiteiten van de school of bij een faillissement hoeft de gemeente de jaarlijkse stichtingskosten niet te betalen. In 2028 kan de Gemeente bepalen of zij jaarlijks de stichtingskosten blijft betalen, dan wel een keuze maakt om de boekwaarde van € 550.000,- aan LVO over te maken.
In onderstaande berekeningen zijn de Stichtingskosten die de gemeente rechtstreeks aan LVO betaalt **NIET** meegenomen; de huurkosten **WEL**.

Scenario 1: Uitleenbibliotheek

Bij dit scenario wordt er niet vernieuwd, en wordt de huidige "uitleenbibliotheek" voortgezet. Of deze vorm van een bibliotheek op langere termijn bestaansrecht heeft, valt zeer te betwijfelen.
Het huidige subsidieniveau wordt voortgezet. Dit betekent dat er geen subsidie voor een directeur beschikbaar wordt gesteld door de gemeente. Het bestuur wil geen directeurstaken uitvoeren, waardoor het mogelijk is dat zij bij keuze voor dit scenario hun functie ter beschikking stellen.
In verband met de beperkte financiële middelen, zijn er in principe geen innovaties door de bibliotheek mogelijk.
Verder blijven we dan de huidige risico's houden i.v.m. het ontbreken van een verzuimverzekering en het ontbreken van ICT ondersteuning.

In de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) is geregeld dat een bibliotheek 5 functies moet vervullen en 6 activiteiten moet uitvoeren als randvoorwaarde voor de deelname aan het landelijk netwerk en daarmee kan de bibliotheek ook gebruik maken van de schaalvoordelen (o.a. catalogus, afdracht leenrechtenvergoedingen, programmatische ondersteuning door de KB). Enkele gemeenten kiezen ervoor een gedeeltelijke opdracht te verlenen. Indien de opdracht aan de bibliotheek niet alle functies en activiteiten omvat, kan dat betekenen dat de bibliotheek niet meer aan het netwerk mag deelnemen en bepaalde zaken zelf moet organiseren.

Kosten scenario 1: huidige uitleenbibliotheek voortzetten		
Subsidie gemeente aan SOBB	€ 388.000,00*	*Waarvan € 63.000,00 voor huisvesting (excl. Stichtingskosten LVO) * excl. kosten directeur
Kosten t.o.v. meerjarenbegroting gemeente Brunssum	+ € 40.000,00 (MJB vanaf 2019: € 348.000,00)	
Bijdrage per inwoner	€ 13,74 *(landelijk gemiddelde: € 23,93)*	Per 1/1/2018 28.241 inwoners.

Scenario 2: Bibliotheek stopt

Mocht gekozen worden voor scenario 2, het stoppen van de openbare bibliotheek, dan is dit niet zondermeer mogelijk. Er is een jarenlange subsidierelatie opgebouwd met SOBB. Op grond van de

Algemene Wet Bestuursrecht kan deze subsidie derhalve niet zondermeer worden stopgezet. In fasen zou de subsidie dan moeten worden afgebouwd. Verder heeft SOBB 7 medewerkers in vaste dienst die er al jarenlang werken. Ook hier heeft de gemeente verplichtingen. Uit voorbeelden van andere gemeenten is bekend, dat de bibliotheek deze medewerkers niet zo maar kan ontslaan als de gemeente zou besluiten om te stoppen met de bibliotheek. Op de korte termijn, zal er sprake zijn van frictiekosten: het personeel heeft een vast arbeidscontract, dat ontbonden moet worden (sociaal plan). Het betreft 4,4 fte (7 personen), dat al langere tijd een arbeidscontract heeft bij de bibliotheek. De totale personeelslasten van SOBB bedragen jaarlijks € 260.000,--.
Globale raming van afscheid personeel bij een sociaal plan en de verwachting dat niemand meer aan een baan komt: op basis van 70% van het laatstverdiende salaris minus WW uitkering, komt dit neer op ongeveer € 1.300.000,-

Verder zullen de contracten met LVO over de huisvestingskosten opengebroken moeten worden. Er is een raamovereenkomst tussen LVO, SOBB en de Gemeente inzake de Stichtingskosten, die in 2027 afloopt. Het opzeggen van de overeenkomst vormt een groot financieel risico. De raamovereenkomst wordt 8 jaar eerder opgezegd t.o.v. de looptijd van 20 jaar. Vervolgens is er t.a.v. de Stichtingskosten nog een boekwaarde van € 550.000,00.

Voor het afbouwen van het bibliotheekwerk zijn in de Wsob procedures geformuleerd, die moeten borgen dat inwoners de toegang tot een bibliotheek behouden. Voorafgaand aan het besluit moet overlegd worden met buurgemeenten en andere belanghebbende partijen, waaronder ingezetenen.

Geadviseerd wordt om deze verplichte procedures en financiële risico's mee te nemen in de overwegingen. Het zou de gemeente veel geld kosten als we zouden willen stoppen met de bibliotheek.
Op de lange termijn zijn er bij dit scenario geen gemeentelijke lasten meer voor een bibliotheekfunctie, onder voorbehoud dat buurgemeenten waar Brunssumse burgers dan gebruik maken van de bibliotheek een vergoeding hiervoor vragen aan de gemeente Brunssum.
Verder zal bij keuze voor dit scenario bezien moeten worden of de gemeente de overige taken die de bibliotheek momenteel verricht naast de reguliere bibliotheektaken, wil voortzetten en zo ja waar die dan belegd worden (o.a. Project Boekstart, VVV Servicepunt, werkzaamheden m.b.t. laaggeletterdheid).

In dit verband is het ook belangrijk om mee te wegen dat bij het stoppen van de bibliotheekfunctie de maatschappelijke waarde van de bibliotheek dan ook wordt gemist: de ontmoetingsfunctie, de educatieve functie en de culturele functie. De rol die de bibliotheek vervult en in de transformatie gaat vervullen in het brede sociale domein wordt dan gemist.

Kosten scenario 2: stoppen met bibliotheek		
Subsidie gemeente langere termijn	€ 0,00	O.v.b. kosten van regiogemeenten.
Afkoopsom personeel	€ 1.300.000,00	
Afkoopsom LVO	€ 2.000.000,00	
Evt. bijdrage voor buurgemeente	P.M.	

De afkoopsommen voor personeel en LVO bedragen de subsidie van scenario over een periode van 4-5 jaar.

<u>Scenario 3: Zelfstandige bibliotheek met directeur</u>

Om met de bibliotheek verder te kunnen gaan, zijn er investeringen nodig, zowel structurele als incidentele investeringen.
Afgelopen jaren is i.v.m. de lagere subsidie door de bibliotheek bezuinigd: de verzekering voor de werknemers bij ziekte is opgezegd en er is t.a.v. ICT niet met de tijd meegegaan (informatie- en communicatietechnologie). Dit betekent dat het uitlenen van boeken nog allemaal via de medewerkers van de bibliotheek moet gebeuren, terwijl dit in de meeste bibliotheken door de leden zelf gescand kan worden. Hiertoe zal derhalve geïnvesteerd moeten worden, zodat de medewerkers ook op andere taken ingezet kunnen worden. Verder is op de formatie t.a.v. ICT bezuinigd. Dit maakt de bibliotheek kwetsbaar en loopt de bibliotheek risico's t.a.v. de

bedrijfsvoering.
Daarnaast is afgelopen jaren ook bezuinigd op investeringen in medewerkers. Om actueel op de hoogte te blijven zijn trainingstrajecten nodig voor de medewerkers van de bibliotheek.

Verder wordt in dit scenario de subsidie aangevuld met de kosten van een directeur, ICT, verzekeringen personeel.

Vanuit de VNG wordt aangegeven dat een "stand alone"bibliotheek in de regel duurder is dan als onderdeel van een groter geheel (zie scenario's 4 en 5).

Kosten scenario 3: zelfstandige bibliotheek met directeur		
Subsidie gemeente	€ 536.294,00*	*Waarvan € 63.000,00 voor huisvesting * incl. kosten directeur
Kosten t.o.v. meerjarenbegroting gemeente Brunssum	+ € 200.000,00 structureel (MJB vanaf 2019: € 348.000,00)	Exclusief kosten herinrichting bibliotheek.
Bijdrage per inwoner	€ 18,98	

Scenario 4: Samenwerking/fusie lokale instellingen

In dit scenario is vooralsnog een directeur nodig, uitgaande van samenwerking met lokale partners.
Op termijn zou wellicht hier een besparing op mogelijk zijn als er sprake is van een fusie van partners op bijvoorbeeld cultuurgebied.
Samenwerking levert inhoudelijke meerwaarde op voor onze burgers, niet direct besparingen.
Zeker ook omdat afgelopen jaren op alle professionele instellingen fors is bezuinigd.
Voor het in gang zetten en realiseren van intensieve samenwerking is in ieder geval een directeur nodig vanuit de bibliotheek.
De kosten van dit scenario zijn sterk afhankelijk van de subsidiepartner, onderhandelingen en factoren als huisvesting en mogelijke synergie-voordelen.
Derhalve wordt in dit scenario uitgegaan van hetzelfde subsidieniveau als in scenario 3; wellicht zou op de langere termijn een besparing op de overhead mogelijk zijn. En na 2027 op de huisvesting.
Over het algemeen kan er bij fusie of samenwerking bespaard worden op de huisvestingskosten. Echter, dit is hier niet aan de orde. De Brunssumse bibliotheek zit qua huisvesting vast aan een langdurig contract (zie hierboven). Indien de samenwerkingspartners bij de bibliotheek zouden kunnen intrekken (c.q. bij het Romboutscollege), dan is er wellicht te besparen op huisvestingskosten.
Fusie is niet het hoofddoel van deze samenwerking; eerdere fusies hebben ook geleerd dat we terughoudend moeten zijn in het inboeken van financiële taakstellingen m.b.t. fusies. Dit is onze eigen ervaring, maar wordt ook onderschreven door de Koninklijke Bibliotheek.

Kosten scenario 4: samenwerking/fusie lokale instellingen		
Subsidie gemeente	€ 536.294,00	*Waarvan € 63.000,00 Voor huisvesting *incl. kosten directeur
Kosten t.o.v. meerjarenbegroting gemeente Brunssum	+ € 200.000,00 (MJB vanaf 2019: € 348.000,00)	
Bijdrage per inwoner	€ 18,98	

Scenario 5: fusie intergemeentelijke bibliotheek

Wat de kosten voor de gemeente Brunssum zullen zijn indien Brunssum fuseert met een andere bibliotheek in de regio is moeilijk te becijferen. Het gaat hierbij meer om synergie-voordelen, vermindering van de kwetsbaarheid en verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening.
Indien uitgegaan wordt van de huidige huisvesting (€ 63.000) en het huidige personeel (260.000) is er in ieder geval een kostenpost van € 323.000,00 (excl. directeur). De kosten van collectie,

activiteiten, etc. die dan gedeeld kunnen worden met de partner-bibliotheek, vormen maar een klein deel van de begroting van de bibliotheek.
Derhalve gaan we in dit scenario ook uit van een subsidiebedrag vergelijkbaar met scenario 3 (afhankelijk van eisen fusie-partner).

Kosten scenario 5: fusie intergemeentelijke bibliotheek		
Subsidie gemeente	€ 536.294,00*	*Waarvan € 63.000,00 voor huisvesting * incl. kosten directeur
Kosten t.o.v. meerjarenbegroting gemeente Brunssum	+ € 200.000,00 structureel (MJB vanaf 2019: € 348.000,00)	Exclusief kosten herinrichting bibliotheek.
Bijdrage per inwoner	€ 18,98	

Scenario 6: bibliotheek als gemeentelijke dienst

Als de bibliotheek onderdeel wordt van de gemeentelijke organisatie, dan bepaalt de gemeente zelf hoe zij de bibliotheek inricht. Dit kan uiteenlopend zijn van een aantal "uitleenpunten" in gemeentelijke gebouwen tot een volwaardige bibliotheek op de huidige locatie of bijvoorbeeld in het gemeentehuis. De inhoud, en daarmee de kosten kunnen hiermee behoorlijk variëren.
Het college vormt in dit geval het bestuur van de bibliotheek, of eventueel een bestuurscommissie.
In het verleden waren er meerdere bibliotheken als een gemeentelijke dienst opgezet, maar nu zijn dat er slechts nog enkelen (in 2015 waren dit o.a. Amsterdam en Den Haag). Het overgrote deel van de gemeenten heeft echter besloten de bibliotheek op afstand te zetten. De meeste bibliotheken in Nederland zijn opgezet als een stichting met een eigen bestuur (net als in Brunssum).
De gemeente kan de risico's m.b.t. ICT, ziekte e.d. in de gemeentebegroting opnemen. De kosten m.b.t. ICT zullen wat duurder worden (ivm hogere eisen van de gemeente). De directievoering kan overgenomen worden door een manager van de Gemeente en bestuurlijk door de wethouder.
Huidige subsidieniveau lijkt me voldoende.

Indien de gemeente zelf de bibliotheek exploiteert, zullen –net als bij scenario 5- de kosten voor personeel en huisvesting gelijk blijven (ad. € 300.000,00). Verder zal de bibliotheek ambtelijk aangestuurd moeten worden.

Kosten scenario 6: bibliotheek als gemeentelijke dienst		
Subsidie gemeente	Minimumvariant € 388.000,00	Waarvan € 63.000,00 voor huisvesting
Kosten t.o.v. meerjarenbegroting gemeente Brunssum	+ € 40.000,00	
Bijdrage per inwoner	€ 13,74	

Samenvattend:
De verschillende toekomstscenario's (zoals beschreven in het Visiedocument van SOBB) zijn als volgt samen te vatten:

- Scenario 1: huidige bibliotheek wordt voortgezet (geen innovatie; geen directeur)
- Scenario 2: geen bibliotheek meer in Brunssum
- Scenario 3: volwaardige zelfstandige bibliotheek met directeur, met belangrijke functie in sociaal domein
- Scenario 4: volwaardige bibliotheek met directeur, die samenwerkt met de partners in het sociaal domein en mogelijk toegroeit naar een fusie met een van deze partners
- Scenario 5: volwaardige bibliotheek met gezamenlijke directeur die is gefuseerd met een andere bibliotheek in de regio
- Scenario 6: bibliotheek als onderdeel van de gemeentelijke organisatie; minimumvariant.